

seende i den senere Tid have udsolbet en særegen og større Virksomhed end andre Embedsmænd. Jeg beklager, at det er saa sent, jeg har faaet Ordet, og jeg maa derfor give Afkald paa at omtale en hel Del af, hvad jeg ellers havde at sige. Jeg vil endnu blot til Slutning bemærke, at den Frihed, vi her hos os have faaet, den almindelige Frihed, som Folket i det Hele her er kommen i Besiddelse af, medfører ogsaa Forpligtelser for os, og blandt Andet ogsaa den Forpligtelse, at vi skulle bestrebe os for at gjøre baade os selv og vore Medborgere dygtige til at værne om denne Frihed. Det er en Selvejlsøge, at en oplyst Befolkning ikke er saa let modtagelig for Paavirkninger, som naar Oplysningen mangler, og derfor er det altid den sikreste Vorge for, at en Frihed staar godt, naar den bæres af et oplyst Folk, og naar man ser hen til, hvilke Ofre man paa andre Steder, hvor Friheden ikke alene er lige saa stor, men endog meget ældre end her hos os, paa lægger sig for at bringe Oplysning frem, at man ikke alene underkaster sig større Tvang end den, der her er Tale om, men ogsaa ligesvem bringer langt større Pengeofre derfor, end hvad der her vil kræves, hvis man gaar ind paa Grundtanken i den foreslaaede Ordning, saa forekommer det mig, at deri ligger der en alvorlig Opfordring for os til ogsaa at følge dette Spor. Er der Noget, der skal bidrage til at bevare den Frihed, vi nu have, og som vi vistnok Alle sætte overordentlig stor Pris paa, saa er det navnlig det, at der drages alvorlig Omfarg for en god og sund Folkeoplysning.

J. A. Hansen: Skjøndt Liden er rykket saa langt frem, skal jeg ikke negte, at det dog er mig hjært, at jeg alligevel faar Ordet i dette Møde; navnlig er det mig hjært, efterat jeg har hørt den høitagtede Kultusministers sidste Foredrag, at jeg har faaet Ordet i samme Møde, hvori hans sidste Fremstilling kom. Han var nemlig endnu uvidende om, hvad det var, der gjorde, at nogle Medlemmer havde tænkt paa at stemme imod Lovens Overgang til anden Behandling; det er netop væsentligst dette, der havde bevæget mig til allerede igaar at bede om Ordet, og jeg beklager derfor ogsaa, at jeg ikke har faaet det før, thi da tror jeg i hvert Fald, at den ærede Minister vilde have været vidende om, hvad det er, der har bragt denne Rante frem hos nogle af Thingets Medlemmer. Det er jo klart, at de, der erkende dette Lovforslag som et godt Grundlag til at bygge videre paa, slet ikke kunne forstaa, at Andre kunne ville negte det videre Fremme; men efter den hele lange Række af Talere, vi have haft i Gaarsmødet og i Mødet i Dag, har jeg kun hørt tre af de ærede Talere, som have fundet, at det var et godt Grundlag at bygge videre paa; det var et æret Medlem igaar, det ærede Medlem for Kjøbenhavns 2den Valgfreds (Vri), og idag et æret Medlem

fra Ringkjøbing Amt (Sjor) og det ærede Medlem, som nu sidst talte (Aberg). Den Betragtning, som vi nu ogsaa have hørt fra den ærede sidste Taler, fandt jeg fra hans Standpunkt fuldstændig begrundet; han kunde ikke tale anderledes efter sin Dom om Udskæft, idet der vel kunde være enkelte mindre væsentlige Ting deri, som han kunde ønske forandrede, medens han derimod var tilfreds med hele Hovedtanken. Jeg vil nu ikke paa nogen Maade gaa ind paa at forsøge at bringe det ærede Medlem og de andre Herrer, der bømme som han, til en anden Mening, men jeg skal, da jeg nødvendigvis maa fatte mig i Korthed af Hensyn til den fremrykkede Tid, foruden at mine Bemærkninger kunne og ogsaa maa være korte efter den lange Forhandling og de udsfærlige Udsvilinger, vi have hørt fra mange af de ærede Talere, blot holde mig til det Grundlag, hvorpaa Lovforslaget hviler, idet jeg gaar ud fra, at naar Grundlaget ikke kan benyttes til at faae en Lov frem, som jeg kan finde nogenlunde tilfredsstillende, saa er det, at man skal til at overveie, om man dog desuagtet vil stemme for Lovens videre Fremme eller ikke. Det Første, vi støde paa, er jo en tvungen Udvidelse af Skolepligten for Børn. Nu har jeg hørt Mange sige, og det er da forresten Noget, vi Alle kunne være enige om, at Børnene kunne lære mere til det 15de end til det 14de Aar; men dersom dette skal bringe os til at tage Loven, hvorfors skulle vi da ikke lige saa godt udvide Skolepligten til det 20de Aar? Børnet kan naturligvis lære mere til det 20de Aar. Der maa altsaa være Grændse, men den anførte Grund til at sætte Grændsen til 15 Aar fører meget vidt. Spørgsmaalet er, om der ikke er mange og vægtige Grunde, som gjøre det utilraadeligt at udstrække Skolepligten et Aar længere, og her er min Erfaring saaledes, at jeg ikke tør være med dertil. Jeg har hørt saa Mange fremsette deres Grunde derimod, at jeg ogsaa her kan være meget kort. Det er sagt, at man kan understøtte de uformuende Forældre, som maa afse deres Børn i Skoletiden, og et æret Medlem for Ringkjøbing Amt (Sjor) sagde: hvad skulde der være i Veien for, at Kommunerne understøttede dem? Nei, det kan ikke være Noget i Veien derfor, naar Kommunerne vil Le det. Men de Herrer, som ville dette, og navnlig den ærede Minister, skulde have indsat i Lovforslaget en Befaling til at understøtte disse Forældre og en Anvisning paa, hvorfra denne Understøttelse skulde komme; thi saa var man sikker paa, at det blev gennemført. Men at man siger at der kan gives Understøttelse, ere Forældrene omkring i Landet virkelig slet ikke tjente med, thi det er ikke sagt, at nogen af dem faar en saadan Understøttelse. Dette kan man altsaa ikke bygge paa. Smidlerid har jeg hørt den ærede Minister udtale, at dette Punkt kunde han frafalde; hvis jeg ikke har hørt feil, sagde han, at dette Punkt ikke var af nogen væsentlig Betydning